

کتاب آموزش

نکات کلیدی

تاریخ روابط خارجی ایران

۱۳۲۰-۱۳۵۷

■ گردآوردگان: علی نوازی / الهامه پایدار / مهراں کاظمی ■

■ زیر نظر دکتر بهرام نوازی ■

نکات کلیدی
تاریخ روابط خارجی ایران
۱۳۲۰-۱۳۵۷

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

سروشنامه	:	نوازنی، علی - ۱۳۶۹ .
عنوان و نام پدیدآور	:	نکات کلیدی تاریخ روابط خارجی ایران ۱۳۵۷-۱۳۲۰ / گردآورندگان علی نوازنی، الهامه پایدار، مهراں کاظمی / زیر نظر بهرام نوازنی.
مشخصات نشر	:	تهران: تیسرا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۲۴۰ ص: ۲۳×۱۶/۵.
فروست	:	کتاب آموزش؛ ۱.
شابک	:	۱۱۰۰۰۰ ریال؛ 4-55-7212-600-978
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبیا
یادداشت	:	گردآورندگان: علی نوازنی، الهامه پایدار، مهراں کاظمی، زیر نظر: بهرام نوازنی.
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	دانشگاهها و مدارس عالی - ایران - آزمون‌ها.
موضوع	:	آزمون دوره‌های تحصیلات تکمیلی - ایران.
موضوع	:	ایران - روابط خارجی - ۱۳۵۷-۱۳۲۰ - راهنمای آموزشی (عالی).
شناسه افزوده	:	نوازنی، بهرام، ۱۳۴۳. - زیر نظر
شناسه افزوده	:	کاظمی، مهراں، ۱۳۷۰. - گردآورنده
شناسه افزوده	:	پایدار، الهامه، ۱۳۷۰. - گردآورنده
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۳ ۷۶۸ ی / ۲۳۵۳ LB
رده‌بندی دیویی	:	۳۷۸/۱۶۶۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۴۹۵۱۲۹

کتاب آموزش

نکات کلیدی تاریخ روابط خارجی ایران ۱۳۲۰-۱۳۵۷

■ گردآوردگان: علی نوازی / الهامه پایدار / مهران کاظمی ■

■ زیر نظر دکتر بهرام نوازی ■

انتشارات تیسسا

نکات کلیدی تاریخ روابط خارجی ایران ۱۳۵۷-۱۳۲۰

گردآورندگان: علی نوازنی، الهامه پایدار، مهراں کاظمی

زیرنظر: دکتر بهرام نوازنی

چاپ اول: بهار ۱۳۹۳

شماره نشر: ۱۲۹

ویراستار: شهین خاصی، صفحه‌آرا: فاطمه حامدی یکتا.

لیتوگرافی: کارآ، چاپ: دالاهو، صحافی: فرانگر

ناظر فنی چاپ: مصطفی شریفی

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۱۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰-۰-۷۲۱۱۳-۵۵-۴

همه حقوق چاپ و نشر این اثر انحصاراً (طبق قرارداد) محفوظ است.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

استفاده از مطالب با ذکر منبع بلااشکال است.

انتشارات تيسا

تهران، بهارستان، ظهيرالاسلام، ديلمان، شماره ۶ واحد ۳. تلفن: ۰۲۶۹۹۹۴۳۳، ۰۲۶۹۹۲۲۷۰

www.teesa.ir

iteesa@mail.com

فهرست

مقدمه.....	۱۰
بخش اول: کتاب سیاست خارجی پهلوی (۱۳۵۷-۱۳۲۰)	
فصل اول: ایران در فاصله دو جنگ (۱۳۱۸-۱۲۹۷).....	۱۴
فصل دوم: دوران جنگ جهانی دوم (۱۳۲۴-۱۳۱۸).....	۱۶
۱. دورنمای کلی.....	۱۶
۲. مقدمات حمله متفقین به ایران.....	۱۸
۳. تهاجم نیروهای شوروی و انگلیس به ایران.....	۱۹
۴. مذاکرات با متفقین و استعفای رضا شاه.....	۲۰
۵. پیمان اتحاد سه جانبه.....	۲۲
۶. اعلان جنگ ایران به آلمان و الحاق به اعلامیه ملل متحد.....	۲۲
۷. کنفرانس تهران و اعلامیه سه دولت بزرگ درباره ایران.....	۲۳
۸. ورود امریکایی‌ها به صحنه سیاسی ایران.....	۲۴
۹. تقاضای امتیاز نفت از جانب سه دولت بزرگ.....	۲۵
۱۰. شکست آلمان و پایان جنگ در اروپا.....	۲۶
فصل سوم: سال‌های جنگ سرد (۱۳۳۰-۱۳۲۴).....	۲۸
۱. دورنمای کلی.....	۲۸
۲. مسئله تخلیه ایران از نیروهای بیگانه.....	۲۸
۳. پیشنهاد تشکیل کمیسیون سه جانبه.....	۲۹
۴. شکایت ایران از شوروی به سازمان ملل متحد.....	۳۰
۵. نجات آذربایجان به دست حکومت مرکزی.....	۳۰
۶. جنگ سرد با ابرقدرت شوروی.....	۳۱
۷. تلاش انگلستان در حفظ مواضع دیرینه.....	۳۲
۸. رخنه ابرقدرت امریکا.....	۳۵
۹. جدایی از جهان عرب بر سر شناسایی اسرائیل.....	۳۷

- فصل چهارم: سیاست موازنه منفی (۱۳۳۰-۱۳۲۲) ۴۰
۱. دورنمای کلی ۴۰
  ۲. ملی شدن صنعت نفت در سراسر کشور ۴۲
  ۳. انگلستان: رویارویی، محاصره اقتصادی و توطئه چینی ۴۵
  ۴. شوروی: بدگمانی و بی‌اعتنایی ۴۶
  ۵. ایالات متحده آمریکا: از میانجیگری دوستانه تا براندازی ۵۰
- فصل پنجم: وابستگی به بلوک غرب (۱۳۴۲-۱۳۳۲) ۵۴
۱. دورنمای کلی ۵۴
  ۲. کمک‌های فوری آمریکا و تجدید مناسبات با انگلستان ۵۵
  ۳. قرارداد با کنسرسیوم بین‌المللی نفت ۵۶
  ۴. عضویت ایران در پیمان بغداد ۵۸
  ۵. نارضایتی شوروی از عضویت ایران در پیمان بغداد ۶۰
  ۶. تلاش شوروی در بهبود مناسبات با ایران ۶۰
  ۷. ملی شدن کانال سوئز و دکترین آیزنهاور ۶۱
  ۸. بحران در لبنان، اردن و کودتای عراق ۶۲
  ۹. نخستین بحران در روابط با جمهوری عراق ۶۴
  ۱۰. نظری به روابط دو جانبه ایران و آمریکا ۶۵
- ۱-۱۰. موافقت‌نامه دفاعی با آمریکا یا عهدنامه عدم تجاوز با شوروی ۶۶
  - ۲-۱۰. روی کار آمدن کندی و دگرگونی اوضاع ایران ۶۸
۱۱. روابط با اسرائیل در دهه ۳۰ ..... ۷۰
- فصل ششم: سال‌های تنش‌زدایی (۱۳۵۱-۱۳۴۲) ۷۴
۱. دورنمای کلی ۷۴
  ۲. تعهد ایران به عدم واگذاری پایگاه موشکی به کشورهای بیگانه ۷۴
  ۳. میانجیگری شاه بین افغانستان و پاکستان ۷۵
  ۴. نظر قدرت‌های بزرگ درباره «انقلاب سفید» و وقایع خرداد ۱۳۴۲ ..... ۷۵
  ۵. ماجرای کاپیتولاسیون دوم ۷۶
  ۶. شوروی: همکاری‌های ثمربخش بازرگانی و ترانزیتی ۷۷
  ۷. شوروی: همکاری‌های گسترده اقتصادی و فنی ۷۸
  ۸. شوروی: تضاد سیاسی مداوم ۷۸
  ۹. زوال تدریجی سنتو و ظهور سازمان عمران منطقه‌ای ۸۰
  ۱۰. زمامداری لیندون جانسون و گرم شدن روابط شاه با آمریکا ۸۲
  ۱۱. خلیج فارس و جهان عرب ۸۳
  ۱۲. مناسبات دو جانبه با بریتانیا تا خروج نیروهای انگلیسی از خلیج فارس ۸۴
  ۱۳. اختلاف مجدد با عراق بر سر اروندرود ۸۵

۸۵	۱۴. حل مسئله بحرین .....
۸۶	۱۵. استرداد جزایر سه گانه دهانه خلیج فارس .....
۸۷	۱۶. روابط با اسرائیل در دهه ۴۰ .....
۹۰	فصل هفتم: ژاندارم منطقه (۱۳۵۷-۱۳۵۱) .....
۹۰	۱. دورنمای کلی .....
۹۱	۲. دکترین نیکسون و باز گذاشتن دست شاه در خرید جنگ افزارهای گوناگون .....
۹۲	۳. افزایش بهای نفت در بازارهای جهانی .....
۹۲	۴. گسترش بیشتر روابط اقتصادی، فنی و بازرگانی با شوروی .....
۹۳	۵. روابط با کشورهای اروپای شرقی .....
۹۴	۶. روابط با آلمان و ایتالیا و ژاپن .....
۹۴	۷. تشکیل کمیسیون مشترک اقتصادی ایران و امریکا و پروتکل های منعقد .....
۹۵	۸. مشارکت ارتش ایران در جنگ ظفار .....
۹۵	۹. روابط با کشورهای همسایه .....
۹۶	۱۰. حل اختلاف با عراق درباره اروندرود .....
۹۶	۱۱. روابط با اسرائیل در دهه ۱۳۵۰ .....
۹۸	۱۲. وام ها، کمک های بلاعوض و سرمایه گذاری های ایران .....
۹۹	۱۳. روی کار آمدن جیمی کارتر و تغییر سیاست امریکا .....
۱۰۰	۱۴. ناکامی های شاه در شاخ افریقا و افغانستان .....
۱۰۱	۱۵. خط مشی سیاسی قدرت های بزرگ در برابر جنبش انقلابی مردم ایران .....

بخش دوم: روابط خارجی ایران (۱۳۵۷-۱۳۲۰)

۱۰۶	فصل اول: ساختارها و جهت گیری ها .....
۱۰۶	۱. ساختار و ماهیت نظام بین الملل .....
۱۰۷	۲. ساختار و ماهیت نظام سیاسی ایران .....
۱۰۸	۳. عوامل تأثیرگذار بر طرح و اجرای سیاست خارجی .....
۱۱۰	۴. جهت گیری های سیاست خارجی .....
۱۱۰	۴-۱. موازنه منفی .....
۱۱۳	۴-۲. ناسیونالیسم مثبت .....
۱۱۴	۴-۳. سیاست مستقل ملی .....
۱۱۸	فصل دوم: چرا ایران اشغال شد .....
۱۱۸	۱. اهمیت جغرافیایی ایران و ضرورت دفاع از هند .....
۱۱۹	۲. ضرورت دستیابی به خطوط ارتباطی ایران .....
۱۲۱	۳. ضرورت تأمین امنیت حوزه های نفتی .....
۱۲۱	۴. دستیابی مجدد به بازارهای ایران .....

۱۲۲	۵. سیاست غیرعقلایی رضا شاه.....
۱۲۳	۶. نقش و جایگاه ایران در برنامه نظامی هیتلر.....
۱۲۶	فصل سوم: روابط خارجی ایران (۱۳۵۷-۱۳۲۰).....
۱۲۶	۱. ایران در جنگ ۱۳۲۴-۱۳۲۰.....
۱۲۶	۱-۱. اشغال نظامی ایران و استعفای رضا شاه.....
۱۲۷	۱-۲. از پیمان سه‌جانبه تا اعلامیه سه‌جانبه.....
۱۳۴	۱-۳. ایران و آمریکا: نخستین تماس‌ها.....
۱۴۱	۱-۴. مسئله نفت و رقابت قدرت‌ها.....
۱۴۶	۲. ایران در سال‌های پس از جنگ ۱۳۳۰-۱۳۲۴.....
۱۴۶	۲-۱. روابط ایران و شوروی: ادامه بحران.....
۱۵۶	۲-۲. نفت و بحران روابط ایران و انگلستان.....
۱۶۰	۲-۳. ایران و آمریکا: از حمایت تا میانجیگری.....
۱۶۶	۲-۴. رقابت آمریکا و انگلستان در ایران.....
۱۷۰	فصل چهارم: سیاست موازنه منفی (۱۳۳۲-۱۳۳۰).....
۱۷۰	۱. ملی شدن صنعت نفت و طرح‌های جایگزینی.....
۱۷۴	۲. روابط ایران و انگلستان: سیاست رویارویی.....
۱۷۷	۳. ایران و شوروی: سیاست صبر و انتظار.....
۱۸۱	۴. ایران و آمریکا: از میانجیگری تا براندازی.....
۱۸۵	۵. ارزیابی نقش آمریکا و انگلستان در کودتای مرداد ۱۳۳۲.....
۱۸۸	فصل پنجم: ناسیونالیسم مثبت، شکل‌گیری سیاست خارجی (۱۳۴۲-۱۳۳۲).....
۱۸۸	۱. تجدید روابط ایران و انگلستان.....
۱۹۲	۲. چگونگی حل بحران نفت.....
۱۹۶	۳. روابط ایران و اتحاد شوروی: همزیستی و تهدید.....
۲۰۰	۴. روابط ایران با آمریکا در ۱۳۴۲-۱۳۳۲: افزایش نفوذ.....
۲۰۸	فصل ششم: سیاست مستقل ملی.....
۲۰۸	۱. وضعیت سیاسی ایران در دهه ۱۳۴۰.....
۲۰۸	۱-۱. روابط ایران با آمریکا: روابط دست‌نشانده‌گی.....
۲۱۲	۱-۲. روابط ایران و شوروی: همکاری و تفاهم.....
۲۱۴	۱-۳. سیاست نفتی ایران در سال‌های ۱۳۴۰ تا ۱۳۵۰.....
۲۱۶	۱-۴. ایران در سال‌های تحکیم وابستگی در دهه ۱۳۵۰.....
۲۱۸	۱-۵. ایران و شوروی: همزیستی.....
۲۲۰	۲. روابط ایران با آمریکا: تحکیم وابستگی.....
۲۲۰	۲-۱. خروج نیروهای انگلیسی از خلیج فارس در اوایل ۱۳۵۰.....
۲۲۱	۲-۲. روابط نظامی - امنیتی.....

۲۲۲	..... ۲-۳. مناسبات اقتصادی ایران و امریکا
۲۲۲	..... ۳. روابط سیاسی ایران و امریکا
۲۲۴	..... ۴. روابط ایران با همسایگان و هم‌پیمانان
۲۲۴	..... ۴-۱. روابط ایران و جمهوری خلق چین
۲۲۵	..... ۴-۱-۱. دوری و نزدیکی - تردید در همبستگی
۲۲۵	..... ۴-۱-۲. مرحله همزیستی
۲۲۶	..... ۵. ایران و کشورهای همسایه عضو ستو
۲۲۹	..... ۶. سیاست منطقه‌ای ایران
۲۳۱	..... ۶-۱. ایران و عراق - مبارزه‌جویی دائمی و همزیستی مقطعی
۲۳۳	..... ۶-۲. روابط ایران و اسرائیل
۲۳۴	..... ۷. ایران و کشورهای عضو بازار مشترک اروپا
۲۳۵	..... ۷-۱. آلمان فدرال
۲۳۵	..... ۷-۲. انگلستان
۲۳۶	..... ۷-۳. فرانسه
۲۳۷	..... ۷-۴. ایتالیا
۲۳۸	..... ۷-۵. بلژیک

مقدمه

پس از گذشت نزدیک به دو دهه از تدریس روابط خارجی ایران در دوره پهلوی دوم در دانشگاه‌های شاهد تهران، بین‌المللی امام خمینی و پیام نور قزوین و بررسی و نقد آثار ارزشمند این دوره، شاید نتوان در میان آثار انتشاریافته در داخل ایران، بهتر از دو کتاب *روابط خارجی ایران اثر علیرضا ازغندی و سیاست خارجی ایران اثر عبدالرضا هوشنگ مهدوی* اثری پیدا کرد که هم جامعیت مطالب مرتبط را در یک مجلد در بر گرفته باشد و هم با قیمت مناسب دانشجویی ارائه شده باشد. از این گذشته، این دو کتاب برای دانشجویان علوم سیاسی دانشگاه پیام نور سراسر کشور در دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد به عنوان منابع اصلی این درس هم برگزیده و معرفی شده که همین امر دانشجویان این دانشگاه را ملزم به تهیه و مطالعه این دو کتاب می‌کند. هریک از این دو کتاب، گرچه با سبکی روان و ویرایشی تحسین‌برانگیز لذت خوانش مطالب تاریخی را دوچندان کرده است، اما به‌هیچ‌روی نمی‌توان دشواری مطالعه مطالب گوناگون شامل تاریخ، شخصیت‌ها، سمت‌ها، وظایف، مسئولیت‌ها، عوامل، دلایل، عملکردها و پیامدهای گوناگون را برای یک دوره ۳۷ ساله نادیده انگاشت و از دانشجویان انتظار داشت بیش از ۹۰۰ صفحه مطلب را خود خوانده و به خاطر بسپارند.

یکی از ویژگی‌های دانشگاه پیام نور که آن را از دیگر دانشگاه‌های سراسری کشور متمایز ساخته است، عدم الزام دانشجویان برای حضور در کلاس درس است و همین ویژگی موجب می‌شود تا داوطلبان تحصیل در این دانشگاه بتوانند در کنار مشاغل خود، به ثبت‌نام و تحصیل در این دوره‌ها اقدام بکنند. دانشجویان بسیاری از خارج کشور و در کنار سمت‌های دیپلماتیک و فرهنگی خود یا در داخل کشور در کنار سمت‌های اجرایی خویش در شهرستان‌های دور و نزدیک، این دانشگاه را برای تحصیل برگزینند و همین عدم تمرکز و

عدم فرصت کافی برای مطالعه، موجب دشواری مطالعه منابع سنگین این درس شده است. پیشنهاد الهامه پایدار برای تهیه یک راهنمای ساده‌ساز برای مطالعه آزمون کارشناسی ارشد، جرقه‌ای برای یک همکاری درازمدت در این زمینه را فراهم کرد؛ وی معتقد بود که یک راهنمای ساده‌ساز می‌تواند کمک فراوانی به دانشجویان و پژوهشگران پرمشغله‌ای باشد که فرصت کافی برای مطالعه منابع حجیم و دشواری فراگیری مباحث آزمون سازمان سنجش و دروس دانشگاه پیام نور را ندارند. در این مسیر دو دانشجوی دیگر علاقه‌مند، *مهران کاظمی* و *علی نوازی* نیز برای این همکاری اعلام آمادگی کردند و مسئولیت واریسی اولیه نکات و تکمیل آنها نیز زیر نظر اینجانب بر عهده علی نوازی قرار گرفت. این دانشجویان که از برگزیدگان ورودی خود هستند معتقدند که این راهنما حتی به‌تنهایی می‌تواند منبعی کافی برای پاسخ‌دادن به آزمون درس تاریخ روابط خارجی ایران (۱۳۵۷-۱۳۲۰) و گرایش دیپلماسی در آزمون کارشناسی ارشد باشد.

ساختار تنظیم مطالب این راهنما بر اساس تفکیک دو کتاب به ترتیب اثر آقای دکتر عبدالرضا هوشنگ مهدوی و سپس اثر آقای دکتر سید علیرضا ازغندی است. در بخش مربوط به هر کتاب، فصل‌های آن کتاب طبق فهرست مطالب آن اثر مشخص شده و مطالب مهم در زیر هر فصل و به ترتیب صفحات ارائه شده، و با ذکر صفحه هر نکته در داخل پرانتز به صورتی مستند و قابل واریسی تقدیم شده است. البته این دو کتاب نیز مانند هر کتاب دیگری خالی از اشکال و ابهام‌آمایی، ویرایشی، ساختاری، و تناقض مفهومی و محتوایی نیستند. برای این منظور اصلاح‌نامه‌ای هم به این راهنما اضافه شده است و خوانندگان گرامی را توصیه می‌کنیم که پیش از مطالعه این راهنما، اقدام به اصلاح منبع اصلی خود بکنند. باین حال تلاش این گروه برای ارائه نکات ارزشمند و صحیح منابع بدون روایت مطالب نادرست بوده است.

دکتر بهرام نوازی

تهیه کتاب با یکی از روش‌های زیر امکان‌پذیر است :

مراجعه به سایت انتشارات تیسّا و خرید کتاب با **۱۰ درصد تخفیف**

www.teesa.pub

مراجعه حضوری یا سفارش تلفنی :

آدرس : تهران ، دروازه شمیران ، خیابان ابن سینا ، بعد از چهارراه فخرآباد ، کوچه حاج علیرضایی
شماره ۹ ، در کوچک ، طبقه ۲   تلفن تماس : ۷۷۶۰۲۸۹۵-۷۷۶۰۲۸۹۹-۷۷۶۰۴۵۶۳-۷۷۶۰۳۷۰۳

مراجعه به مراکز پخش :

ققنوس : میدان انقلاب ، خیابان منیری جاوید ، کوچه مبین ، شماره ۴
تلفن : ۶۶۴۰۸۶۴۰-۶۶۴۶۰۰۹۹
کسترش : خیابان دماوند ، خیابان سازمان آب ، کوچه چهارم غربی ، شماره ۲۸
تلفن : ۷۷۳۵۰۵۹۸
آثار : خیابان انقلاب ، خیابان ۱۲ فروردین ، خیابان شهدای ژاندارمری
جنب اداره پست ، شماره ۹۵   تلفن : ۶۶۴۶۱۸۹۳-۶۶۹۵۲۲۹۱
فرمنگ : خیابان انقلاب ، خیابان لبافی‌نژاد ، نرسیده به تقاطع کارگر ، شماره ۲۶۶ ، واحد ۵
تلفن : ۶۶۴۸۲۱۵۰
کتاب آوران : خیابان کارگر جنوبی ، کوچه شعله ور ، شماره ۱۶ ، طبقه دوم
تلفن : ۶۶۹۱۰۸۴۴-۶۶۹۲۴۰۲۲

انتشارات تیسّا

- آدرس : تهران ، دروازه شمیران ، خیابان ابن سینا ، بعد از چهارراه فخرآباد ، کوچه حاج علیرضایی ، شماره ۹ ، در کوچک ، طبقه ۲
- تلفن تماس : ۷۷۶۰۲۸۹۵-۷۷۶۰۲۸۹۹-۷۷۶۰۴۵۶۳-۷۷۶۰۳۷۰۳
- www.teesa.pub   • iteesa@mail.com

کتاب «نکات کلیدی تاریخ روابط خارجی ایران ۱۳۵۷-۱۳۲۰» به صورت تلخیصی دقیق، مستند و قابل بررسی از دو کتاب ارزشمند این دوره یعنی کتاب سیاست خارجی ایران اثر عبدالرضا هوشنگ مهدوی و کتاب روابط خارجی ایران اثر علیرضا ازخندی ارائه شده است. این دو کتاب برای دانشجویان علوم سیاسی دانشگاه پیام‌نور سراسر کشور در دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد به عنوان منابع اصلی درس روابط خارجی ۱۳۵۷-۱۳۲۰ تعیین شده است. بدیهی است که فراگیری بیش از ۹۰۰ صفحه مطالب گوناگون یک دوره سی و هفت‌ساله از تاریخ‌ها، شخصیت‌ها، سنت‌ها، وظائف، مسئولیت‌ها، عوامل، دلایل، عملکردها و پیامدهای گوناگون، دشوار و ملال‌آور است. کتاب نکات کلیدی درس تاریخ روابط خارجی ایران ۱۳۵۷-۱۳۲۰، افزون بر اینکه بک راهنمای ساده‌ساز برای این دو منبع درسی دانشگاه پیام‌نور است، حتی به‌تنهایی نیز می‌تواند برای پاسخ‌دادن به آزمون درس تاریخ روابط خارجی ایران ۱۳۵۷-۱۳۲۰ و گرایش دیپلماسی در آزمون کارشناسی ارشد مورد استفاده قرار گیرد.

۱۱۰۰۰ تومان

ISBN 978-6007212-55-4

9 786007 212554

انتشارات نیسا